

Saimaan ammattikorkeakoulu
Kuvataide Imatra
Kuvataiteen koulutusohjelma
Korutaide

Hanna Rynänen

Elämäntiloja – eräs muotokuva

Opinnäytetyö 2016

Tiivistelmä

Hanna Ryyänen

Elämäntiloja – eräs muotokuva, 43 sivua

Saimaan ammattikorkeakoulu

Kuvataide Imatra

Kuvataiteen koulutusohjelma

Korutaide

Opinnäytetyö 2016

Ohjaajat: korutaiteilija Tarja Tuupanen, taidekriitikko Hannu Castrén

Opinnäytetyönä suunniteltiin ja toteutettiin koru- ja esinesarja, joka valmistettiin graniitista kaivertamalla. Teos käsittelee ihmisen minuutta taiteilijan itsensä toimiessa yhtä aikaa sekä kokijan että tekijän roolissa.

Kirjallisessa osiossa käsiteltiin ihmisen minuuden syntyyn sekä sen kehittymiseen vaikuttavia tekijöitä sosiaalipsykologisesta näkökulmasta katsottuna. Identiteetti, eli minuuden kokemus, onkin riippuvainen toisista ihmisistä sekä sosiaalisesta vuorovaikutuksesta.

Tutkielmassa perehdyttiin myös korun ja esineiden merkittävään rooliin identiteetin ilmaisijoina sekä säilyttäjinä.

Asiasanat: koru, esine, graniitti, kivenkaiverrus, identiteetti, symbolinen interaktionismi, identiteettiteoria, muotokuva

Abstract

Hanna Ryyänen

Habitats – a Portrait of One, 43 pages

Saimaa University of Applied Sciences

Faculty of Fine Arts, Imatra

Degree Programme in Fine Arts

Jewelry Art

Bachelor's Thesis 2016

Instructor(s): Ms Tarja Tuupanen, Contemporary Jeweler; Mr Hannu Castrén, Art Critic

The studio work made includes pieces of jewelry and objects manufactured from granite by carving. The work dives into the human self while the artist herself acts simultaneously as experiencer and maker.

In the written part it is discussed how the human self takes shape and what factors are influencing its development. The study was realized from social-psychological point of view. Identity, and so the self is always dependent on other people and social interaction.

The thesis also familiarized one with the prominent role that pieces of jewelry and objects hold as expressers and preservers of identity.

Keywords: jewelry, object, granite, stone carving, identity, symbolic interaction, identity theory, portrait

Sisältö

1 Johdanto	5
2 Ihminen on sosiaalinen eläin.....	7
2.1 Minuuden rakennuspalikat – symbolinen interaktionismi lyhyesti.....	7
2.2 Kolme näkökulmaa minuuteen – identiteettiteoria	8
3 Identiteetti ja koru.....	12
3.1 Koru identiteetin vahvistajana.....	12
3.2 Koru identiteetin ilmaisijana.....	15
3.3 Koru identiteetin säilyttäjänä.....	17
4 Materialisoitu minuus	20
4.1 Epälineaarista päämäärätietoisuutta.	20
4.2 Kiveen kirjoitettu identiteetti.....	21
5 Elämäntiloja	23
5.1 Minuus työpöydällä.....	23
5.2 Ristiriita – taiteilijaidentiteetti	23
5.3 Energia – capoeiraidentiteetti	27
5.4 Onni – parisuhteen identiteetti.....	29
5.5 Varmuus – ydinperheidentiteetti	32
5.6 Mahdollisuus – ystävän identiteetti	35
6 Eräs muotokuva.....	38
6.1 Taiteilijan suhde teokseen	38
6.2 Teos ulkopuolisin silmin.....	39
Kuvat.....	42
Lähteet.....	43

1 Johdanto

Opinnäytetyö *Elämäntiloja* on kivistä kaiverrettu ihmisen kuva. Samalla se on vuoden mittainen tutkielma minuuden olemuksesta; erään ihmisen minuuksena materialisoituna ja säilöttynä viiteen koruun ja esineeseen. Kolmiulotteisin keinoin teos hahmottelee myös taiteilijan omakuvan.

Työtä ohjaa ajatus ihmisen sosiaalisuudesta ja jatkuvasta muutoksesta. Vuorovaikutustilanteiden, ihmisten ja paikkojen virtaus kehkeytyy osaksi teosta. Toisen puolen teoksesta muodostavat staattisuus, jatkuva ja eheä minuuden kokemus. Vaikka tilanteet vaihtuvat, pysymme päivästä toiseen samoina ihmisinä.

Tutkielman aluksi kuljetan lukijan oikopolkua halki kahden sosiologisesti painotuneen sosiaalipsykologisen teorian. Nämä teoriat – symbolinen interaktionismi ja tämän ajatusten pohjalta kypsynyt identiteettiteoria – perustuvat kumpikin väitteelle, jonka mukaan ihminen on läpikotaisin sosiaalinen olento, syntynyt ihmisten välisestä vuorovaikutuksesta. Sosiaaliset lähtökohdat muodostavat juuret opinnäytteeni kirjalliselle osiolle sekä taiteelliselle työlleni.

Kolmannessa luvussa tarkastelen korun suhdetta identiteettiin, esineen ja ihmisen intiimiä suhdetta. Koru kätkee sisäänsä moninaisia merkityksiä kantajalleen ja omistajalleen ja vaikuttaa hänen käsitykseensä itsestään. Korua käytettäessä osa tästä merkityssisällöstä koskettaa myös katsojaa.

Korulla on pitkä historia sosiaalisen aseman ja arvon ilmaisijana. Tänä päivänä yhä tärkeämmäksi on noussut korun merkittävä rooli identiteetin ja persoonan välittämisessä toisille. Koru vahvistaa identiteettiä ja pitää sitä yllä toimimalla muistojen kerääjänä ja säilyttäjänä. Se sitoo menneisyyden tulevaisuuteen, toimien linkkinä ihmisten, aikojen ja paikkojen välillä.

Kytken kaiken yhteen kuvailemalla taiteellista työtäni; siihen liittyneitä sekä vaikuttaneita valintoja, tavoitteita ja oman elämäni lähtökohtia. Koruteoksessa on mukana hienovaraisia viitteitä kaikille tutuista ihmiselämän osa-alueista. Asiolla on kuitenkin yleinen ja yksityinen puolensa – saattaa olla, että katsojalle nämä vihjaukset merkitsevät jotain aivan muuta kuin teoksen tekijälle. Lopuksi

koetankin kuvailla lukijalle mitä sitä tulikaan tehtyä; mitä teos antaa katsojalle, ja mitä taiteilijalle itselleen.

Tärkeimpinä sosiaalipsykologisina lähteinä työlleni ovat toimineet kirja Sosiaalipsykologisia ihmiskäsityksiä (Burr 2007) sekä kaksi tekstiä, nimiltään Symbolic Interaction (McCall 2006) ja Identity Theory (Stets 2006). Korujen ja esineiden parissa minua ovat auttaneet kirja Contemporary Jewelry in Perspective. (toim. Damian Skinner 2013) sekä kaksi tutkimusta esineiden merkityksistä ihmisille (Habermas & Paha 2002; Kroger & Adair 2008).

Teos *Elämäntiloja – eräs muotokuva* on esillä kuvataiteen lopputyönäyttelyssä Onneomija II Imatran taidemuseossa 7.–21.5.2016.

2 Ihminen on sosiaalinen eläin

2.1 Minuuden rakennuspalikat – symbolinen interaktionismi lyhyesti

Symbolisen interaktionismin juuret ulottuvat aina 1700-luvulle, jolloin Thomas Hobbes kuvaili ihmiselämää raa'aksi, eläimelliseksi, yksinäiseksi ja lyhyeksi. Joukko skotlantilaisia moraalifilosofoja näki tämän ja muut ajan ihmiskäsitykset kuitenkin virheellisen pessimistisinä ja yksilöllisyyttä korostavina. Heidän ajatus-
tensa muodostamalle perustalle rakentui sosiaalipsykologinen teoria, joka nykyisin tunnetaan symbolisena interaktionisminä. (McCall 2006, 1.) Teorian sydämenä sykkivät kieli ja sosiaalinen vuorovaikutus, mielen ja tietoisuuden välttämättömät ainesosat.

Ymmärryksemme siitä, keitä olemme ja kokemuksemme itsestä määräytyvät sosiaalisesti. Ihmismieli sellaisenaan on sisäistettyä sosiaalista vuorovaikutusta, yksin käytyjä vuoropuheluita toisten kanssa. (Burr 2007, 101.) Puhe ja kieli hallitsevat tajuntaamme. Kanssaihmiset muodostuvat erottamattomaksi osaksi elämäämme, jopa alueella, jonka ajattelemme kuuluvan yksin meille. He ovat aina läsnä myös päämme sisällä.

Toiset ihmiset toimivat meille sosiaalisena peilinä, josta kuvana heijastuu kuinka he reagoivat tekoihimme ja tunteisiimme. Juuri ihmisen kyky nähdä itsensä toisten silmin ja asettua heidän asemaansa herättää minuuden henkiin, mahdollistaen meille tietoisien käsityksien itsestämme. (McCall 2006, 2; Burr 2007, 99.) Ihminen sisäistää muiden reaktioista keräämänsä heijastukset ja pystyy näin refleктоimaan käyttäytymistään: säätelemään sitä sekä yhdistämään merkityksiä itseensä ja tekoihinsa. Kykenemme usein ennalta arvaamaan muiden reaktiot. Tästä juontuu tapamme huolehtia siitä, kuinka tekomme ja me itse näyttydymme muiden silmissä.

Elämän aikana kuva itsestä kootaan pienistä palasista heijastus kerrallaan. Kaikki heijastumat eivät kuitenkaan ole yhtä arvokkaita.

Vertaamme itseämme ja tekojamme ennen kaikkea suhteessa niihin ryhmiin, joita itse pidämme tärkeimpinä, merkityksellisimpinä, arvokkaimpina tai hyödyllisimpinä. Näitä voivat olla C.H. Cooleyn (1909) nimeämät ensisijaiset ryhmät

kuten perhe ja ystäväpiiri tai erilaiset viiteryhvät joihin samaistumme. Näillä joukoilla on luonnollisesti tärkein rooli minäkäsityksemme muovautumisessa. (McCall 2006, 7, 10.)

Ihmisellä on taito oman vuorovaikutuksensa lisäksi reflektoida toisten ihmisten välistä vuorovaikutusta. Tämän seurauksena pystymme kuvittelemaan itses-tämme kuvan sellaisena kuin ihmiset yleisesti ottaen meidät näkevät; kuvan, joka ei ole riippuvainen kulloisestakin keskustelukumppanistamme. (Burr 2007, 99–100.) Tällöin yksilön reaktiot kerättyyn palautteeseen tulevat olemaan kuin toisten reaktioita, jolloin minuuden merkitys muodostuu sosiaalisesti jaetuksi (Stets 2006, 88–89).

Filosofi George Herbert Mead kutsui tätä näkökulmaa *yleistetyn toisen näkökulmaksi*, jolloin yksilö tulee sisäistäneeksi koko joukon yhteiskunnassa vallitsevia, itsestään selviä olettamuksia ja käsityksiä. Ääneen lausumattomia sosiaalisia sääntöjä ei juuri tiedosteta ennen kuin joku niistä käytöksellään poikkeaa, esimerkiksi myöhästymällä tärkeästä tapaamisesta. Myös yleistetyn toisen asemasta käsin kerätty tieto sulautuu osaksi minäkuvaa, muodostaen jokaisesta yksilöstä yhteiskunnan pienoiskoossa. Päivästä toiseen saman yhteiskunnan jäsenet kuljettavat yhteneviä olettamuksia mukanaan, rutiininomaisesti niitä noudattaen. (Burr 2007, 98–100.)

Perinteisen symbolisen interaktionismin tilannesidonnainen näkemys tarkastelee yhteiskuntaa alati muuttavana sen seurauksena kuinka tilanteissa toimijat ne määrittelevät ja tulkitsevat suhteessa itseensä ja toisiin. Tulkintojensa pohjalta ihmiset toimivat ja vastaanottavat toisilta palautetta teoistaan. Tämän tiedon varassa he arvioivat toimintaansa ja mahdollisesti muuttavat sitä, samalla muuttaen itseään. Yksilö ja yhteiskunta kietoutuvat näin yhteen ikuisessa liikkeessä, muodostaen toinen toisensa. (Stets 2006, 88.)

2.2 Kolme näkökulmaa minuuteen – identiteettiteoria

Symbolinen interaktionismi on vuosien varrella versonut useiksi haaroiksi, jotka painottavat hieman eri näkökulmia pohjimmiltaan samaan, sosiaaliseen ihmiseen. Yksi näistä haaroista tunnetaan identiteettiteorianana.

Jotta saataisiin luotua mahdollisimman kattava kuva ihmisestä, minuuden voidaan katsoa koostuvan useasta sosiaaliseen järjestelmään linkittyvästä osasta: identiteeteistä. Ihmiset ovat usein tietoisia näistä asemistaan elämässä. He tietävät mitä heiltä kulloinkin odotetaan ja kuinka käyttäytyä.

Ajatus siitä, kuka minä olen – identiteetti – on riippuvainen erilaisista ryhmistä ja sosiaalisista luokista joihin kukin meistä kuuluu. Identiteetit eivät synnykään persoonallisista ominaisuuksistamme, vaan sosiaalisten suhteidemme seurauksena. (Burr 2007, 87.)

William James (1890) havaitsi ihmisellä olevan yhtä monta eri minuuden puolta kuin hänellä on sosiaalisia asemia joihin hän tuntee voivansa samaistua (Stets 2006, 89). Yhteiskunta tarjoaakin ihmiselle lukemattomia mahdollisia paikkoja elämässä: ystävyys- ja sukulaisuusverkostoja, kerhojäsenyyksiä, ihmisryhmiä, joihin kuulumme jonkin ominaisuutemme perusteella tai kokonaisia alakulttuureita, joihin ajattelemme lukeutuvamme. Erving Goffman (1959) totesikin, ettei tietynlaisena ihmisenä oleminen selity ainoastaan tietynlaisilla piirteillä, vaan huomioon on otettava myös odotukset, joita oman sosiaaliryhmän olemus ja käyttäytyminen asettavat. (Burr 2007, 82, 87.)

Symbolinen interaktionismi ja identiteettiteoria kumpikin ammentavat pragmaattisesta näkökulmasta. Sen mukaan asioiden merkitykset muodostuvat teoista joita ne sisältävät. Merkitykset joita ihmiset antavat omaksutuille identiteeteilleen vaikuttavat siihen kuinka he käyttäytyvät ja millaisia merkityksiä heidän käyttöksensä vuorostaan tuottaa ulospäin. Saman kulttuurin henkilöt väistämättä jakavat jonkinlaisen yhteisen käsityksen useimmista identiteeteistä. Siitä huolimatta ihmisillä voi olla hyvinkin ristiriitaisia merkityssisältöjä samalle identiteetille. (McCall 2006; Stets 2006.)

Yksilön useita asemia elämässä voidaan tarkastella kolmesta eri näkökulmasta. Nämä kolme puolta – rooli-, sosiaalinen- ja henkilöidentiteetti – toimivat saumattomasti yhdessä. Ne ovat järjestelmä, joka toimii tilanteissa yhdenaikaisesti toisiinsa vaikuttaen.

Rooli-identiteetti

Rooleja voidaan kuvata sosiaalisina odotuksina, jotka kohdistuvat erityisiin asemiin elämässä. Jokainen näistä asemista kantaa sisällään vihjeitä ja odotuksia siitä, mikä on oikea tapa käyttäytyä sosiaalisessa tilanteessa. (Burr 2007, 67.)

Käsitteenä roolit liittyvät suorittamiseen. Ne sisältävät kaikki ne merkitykset, jotka ihminen liittää itseensä roolia täyttäessään. Nämä merkitykset syntyvät osittain kulttuurisesti, sosiaalisen järjestelmän puitteista, ja ovat kaikille yhteisiä käsitteiksi siitä, mitä on olla vaikkapa vaimo tai isä. Merkitysten toinen puoli syntyy, kun ihmiset yhdistävät roolien käsitteisiin henkilökohtaista ymmärrystä ja kokemustaan siitä, mitä kukin rooli-identiteetti heille merkitsee. Rooli-identiteetin voidaan ajatella vastaavan kysymykseen *mitä joku tekee*. (Stets 2006, 89.)

Rooleja ei tulisi nähdä minuudesta erillisenä esittämisenä, vaan ne itsessään ovat erottamaton osa minuutta. Ei ole minää, joka olisi olemassa ennen suhteitamme toisiin ihmisiin, eikä puhdasta minuutta, johon palaisimme aina vuorovaikutustilanteiden välillä. (Burr 2007, 69–72.) Jäljelle jäävätkin vain minuutemme eri puolet.

Rooleja varten ei löydy valmiita käsikirjoituksia siitä, kuinka olla uskottava ystävä tai hyvä naapuri. Rooleihin hypätään ajattelematta, tilanteiden virran viemänä, ja henkilöhahmot improvisoidaan seuraten olosuhteiden tarjoamia vihjeitä. Joskus ihminen saattaa ajautua tilanteeseen jossa hän joutuu jarruttamaan tai valvomaan vuorovaikutustaan, antamaan itsestään tietoisesti tilanteen vaatiman kuvan. Tällöin voi syntyä kokemus esittämisestä, jolloin tuntuu, että olisi hetkelisesti joku muu kuin oma itsensä. (Burr 2007, 69–72.)

Kysymys on siitä mitä kukin tekee tilanteessa, jonka merkityksen osallistujat yhteisesti määrittelevät. Odotamme ihmisiltä erilaista käyttäytymistä riippuen siitä toteammeko tilanteen oppitunniksi vaiko ystävien illanvietoksi. Roolit kuvaavatkin vallitsevaa sosiaalista tilannetta suhteessa toisiin ihmisiin. Symbolinen interaktionismi näkee roolin käsitteen läpeensä sosiaalisena, jolloin se edellyttää aina vastaroolin haltijaa, toista ihmistä. Ystävän rooli tarvitsee toteutuakseen toisen ystävän, vanhemman rooli lapsen roolin. Roolien kautta minuus

näyttäytyy tilanteesta toiseen liukuvana rakennelmana, joka muovautuu jatkuvasti uuteen uskoon sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. (Burr 2007, 76–79.)

Sosiaalinen identiteetti

Ihmisen sosiaalinen identiteetti sisältää kaikki ne ryhmäjäsennydet ja kategoriat joihin hän kuuluu ja uskoo kuuluvansa.

Rooli-identiteetin tavoin sosiaalinen identiteetti sisältää kulttuurisesti määrittyneitä merkityksiä (Stets 2006, 89). Saman kulttuurin ihmiset jakavat yhteisen käsityksen siitä, mitä eri joukkoihin, kuten suomalaisiin tai perheeseen, kuuluminen tarkoittaa. Jokaisella meistä on lisäksi henkilökohtainen näkemys sosiaalisista ryhmistä ja niiden merkityssisällöistä. Mielessämme ryhmät jakaantuvat sen perusteella, kuinka arvokkaita ne ovat itselle ja toisille ja onko niihin tavoiteltavaa kuulua. Yksityisten henkilöiden ja enemmistön näkemykset voivat poiketa suurestikin toisistaan näissä mielipiteissä.

Sosiaalinen identiteetti palvelee ohjenuorana, joka auttaa meitä määrittämään *kuka kukin on*. Kun ihmiset sisäistävät sosiaalisen identiteetin, he oletettavasti omaksuvat samalla tekojen ja näkemyksen yhdenmukaisuuden toisten ryhmäjäsenten kesken. Ryhmäjäsennyksiemme tehtävä onkin aktivoida tunnetta yhteenkuuluvuudesta ja vaikuttaa itsearvostukseemme. (Stets 2006, 89–90, 103–104.) Ne vahvistavat tuntemusta siitä, että meidät hyväksytään sellaisina kuin olemme.

Identiteettimme on tiukasti sidoksissa ihmisryhmiin ja kategorioihin joiden jäseniä olemme. Burr huomauttaakin, että ilman ryhmän tarjoamaa kiinnekohtaa voi olla vaikea tietää kuka on. Kun kuvailemme itseämme ”opiskelijaksi” tai ”suomalaiseksi” ankkuroimme samalla identiteettimme mainittuun ryhmään. Kaikki asemamme eivät kuitenkaan paljastu eivätkä aktivoidu samanaikaisesti, vaan tilanne määrittää, mikä puoli itsestämme muuttuu merkitykselliseksi. Minuutemme onkin yhdistelmä kaikkien niiden ryhmien jäsenyyksistä, joihin tunnemme kuuluvamme. (Burr 2007, 91, 94.)

Henkilöidentiteetti

Henkilöidentiteetti on yksilöllinen osa jokaista ihmistä, joka rakentuu persoonallisista piirteistämme sekä kaikista niistä ominaisuuksista joita ajattelemme meillä olevan. Siitä huolimatta kulttuurin vaikutus muovaa merkityksiä, joita annamme henkilöidentiteettien osille. Jotkin ominaisuudet määrittyvät yhteiskunnassa hyviksi ja ihailtaviksi, jolloin tavoittelemme niitä itsellemme ja arvostamme niitä toisissa. Joitain toisia piirteitä, kuten laiskuutta tai ylpeyttä, taas pidämme ei-toivottuina. (Stets 2006, 90.)

Henkilöidentiteetin voidaan ajatella vastaavaan kysymykseen *kuka todella olen*. Se ylläpitää yksilön tunnetta autenttisuudesta, minuudesta erillisenä ja uniikkina olentona. Henkilöidentiteetti toimii erottavana tekijänä itsen ja toisten välillä, vahvistaen samalla kanssaihminen kokemuksia heidän ainutlaatuisuudestaan. (Stets 2006, 104.)

Toisin kuin rooli- ja sosiaalinen identiteetti, henkilöidentiteetti pysyy suhteellisen muuttumattomana läpi elämän. Peter J. Burke (2004) kuvaa henkilöidentiteettiä ihmisen hallitsevaksi identiteetiksi, jolla on mahdollisuus vaikuttaa sosiaalisten ja rooli-identiteettien kehittymiseen. Ihmisten käsitys siitä, keitä he ovat saattaa-kin suunnata heitä kohti niitä ryhmiä ja rooleja joissa nämä näkemykset toteutuvat. (Stets 2006, 103; Burr 2007, 72.)

3 Identiteetti ja koru

3.1 Koru identiteetin vahvistajana

Äitini kertoi minulle kerran nuoruusajoistaan; kuinka häntä pituutensa ja lyhyiden hiustensa takia luultiin ehtimiseen pojaksi. Äitini laitatti korvakorut, kasvat- taen tuntemustaan naisen identiteetistä omissaan, mutta myös toisten silmissä. Tuona aikana korvakorut vielä välittivät kanssaihmisille selkeän viestin naisen roolista.

Korun intiimi suhde kehoon sekä ihmiseen yleensä mahdollistaa sen voimak- kaan vaikutuksen minäkäsitykseen. Usein ajan kuluessa tärkeimmät korut muo- dostuvat identiteettejä vahvistaviksi osiksi. Ne saattavat kasvaa kuin osaksi mi-

nuutta, eikä niitä lopulta juuri itse tiedosta. Moni ihminen kantaa korvakoruja, kaulakoruja, rannekoruja ja sormuksia yllään päivästä toiseen, jopa vuorokauden ympäri. Vihkisormus saattaa pysyä sormessa suurimman osan elämää.

Tutkiessaan esineitä, joita ikääntyneet ihmiset pitävät arvokkaimpina ja merkityksellisimpinä Kroger ja Adair (2008, 5) havaitsivat objekteissa piilevän voiman. Tutkimuksessaan *Symbolic Meanings of Valued Personal Objects in Identity Transitions of Late Adulthood* he toteavat näiden erityisten esineiden heijastelevan identiteetin kannalta tärkeitä elementtejä. Vaalitut esineet usein tuottavat henkilöille tunteen identiteetin – minuuden – jatkuvuudesta, erityisesti aikoina jolloin tapahtuu suuria elämän muutoksia. Vaikka tutkimus keskittyy ikäihmisten antamille merkityksille esineille yleensä, uskallan väittää, että sama pätee myös itselle kallisarvoisiksi koettuihin koruihin, kaikissa aikuiselämän vaiheissa.

Objektien identiteettiä vahvistavista ominaisuuksista huomattavimpien joukkoon kuuluvat symboliset linkit tärkeisiin ihmissuhteisiin. Esine tai koru saattaa olla kytköksissä myös erityisiin paikkoihin, saavutuksiin, henkilökohtaisiin (tai historiallisiin) tapahtumiin, sekä itseen aikaisemmissa elämänvaiheissa. (Kroger & Adair 2008, 5.) Toisessa henkilökohtaisten esineiden merkityksiä kartoittavassa tutkimuksessa korujen funktioksi kuvaillaan juuri muistuttamista tärkeistä ihmisistä tai tapahtumista. Näin vastasivat useimmat, jotka olivat ilmoittaneet koruja tärkeimmiksi esineikseen. (Habermas & Paha 2002, 127–128.) Sama koru voi-kin tallettaa sisälleen useita eri merkityksiä.

Monilla on yhä tallessa lapsuudessa saatuja koruja, jotka saattavat olla liian pieniä käytettäväksi. Niiden aihe ei ehkä tunnu enää sopivalta, mutta yhtä kaikki ne säästetään, pidetään liian tärkeinä pois heitettäväksi. Mahdollisesti niihin liittyy muistoja korujen antajista, omista vanhemmista ja lapsuuden ajasta. Korujen voidaan myös haluta siirtyvän eteenpäin omille lapsille. Tällöin ne toimivat symbolina tulevaisuudesta, jossa hahmottuvat oma perhe ja lapset. Korun merkitys ei aina liitykään sen käyttämiseen, sillä myös piilossa, laatikoiden uumeissa säilytetyt korut ylläpitävät otteensa omistajansa identiteetistä.

Ryhmälle tai erityiselle joukolle yhteisten korujen potentiaali piilee niiden kyvyssä vahvistaa erityisesti sosiaalista identiteettiä: kokemusta yhteenkuuluvuudes-

ta. Tätä ilmentävät esimerkiksi luokkasormukset, tai suvun sisällä periytyvät perintökalleudet, jotka osaltaan sitovat perhettä yhteen. Sosiaalista identiteettiä, mutta myös rooli-identiteettiä tukevat erilaiset ammattiliittojen tunnuskorut. Ihmisryhmän lisäksi ne yhdistyvät olennaisesti henkilön tärkeiksi kokemuksiin tehtäviin.

Opiskeluaikoinaan isäni tilasi yhdessä opiskelutoverien kanssa insinööriunionin kultaisen ammattisormuksen. Siitä asti se on ollut käytössä, tavan mukaisesti vasemman käden keskisormessa. Hän kertoi, ettei se ole niinkään muistutus liitosta tai siihen kuulumisesta. Pikemminkin se symboloi omaa tehtävää ja työn merkitystä. Samalla se toimii yhdistävänä siteenä muihin ammattikunnan jäseniin. Kaikki insinöörisormukset ovat numeroituja. Joskus tuntemattomat insinöörit tunnistavat sormukseen kuvatun suhdeviivaimen poikkileikkauksen ja tulevat kysymään mikä numero sinulla on, isäni muisteli. (Ryynänen, 2016.)

Moni koru toimii ensisijaisesti vahvisteena henkilökohtaiselle identiteetille. Kyse saattaa olla ainoastaan sisäisestä tunteesta; vaikutuksesta jonka korun omistaminen tai sen käyttäminen saa aikaan. Usein vain korun omistaja näkee ja tuntee sisällön joka koruun on tallentunut. Sitä ei ehkä ole tarkoituskaan jakaa toisten kanssa. Korun aineettomat arvot eivät välttämättä välity katsojalle, joka kukaties näkee vain sen sisältämät arvokkaat materiaalit ja esteettiset ominaisuudet. Omistajalleen koru kertoo kuitenkin enemmän kuin tuhat sanaa. Se, mitä jää kätkeytyksi voi olla voimaannuttava tunne, jonka ison ja näyttävän korun kantaminen saa aikaan. Ehkä tunne siitä, että tulee itsekin näkyvämmäksi korun myötä. Se voi myös olla tunne itsen arvokkuudesta ja rakastettuna olemisesta, joka syntyy tärkeän läheisen antaman lahjan myötä.

Joskus koruun liitetään talismaanisia ominaisuuksia, joiden uskotaan maagisesti vaikuttavan kantajaansa (Pointon 2013, 197). Korujen käyttöön sisältyykin toisinaan hienoinen lumevaikutus, joka mielenkiintoista kyllä, näyttää tehoavan. Helppoa toive-ajattelua on uskoa osan kauniin korun viehätystä, tai korun mahdollisista muista ominaisuuksista, välittyvän itseensä pukemalla se ylle. Kauneus saattaa olla katsojan silmässä, mutta se ei vähennä ratkaisevaa sisäistä tunnetta.

3.2 Koru identiteetin ilmaisijana

Menneinä aikoina korun usein ensisijainen tarkoitus oli viestiä kantajansa arvo-
asemasta ja varakkuudesta, tavoitellen toisissa asianmukaisia reaktioita.

Historiallisilla koruilla ja muilla korun kaltaisilla esineillä oli lisäksi usein selkeä
käyttötarkoitus. Monet miehet kantoivat henkilökohtaisia sinettileimasimiaan
esillä korujen tavoin, nauhaan kiinnitettyinä. Vastaavasti varakkaiden perheiden
naiset hyödynsivät vyötäröllä kannettuja pieniä talousesineitä (saksia, sormus-
timia, avaimia, kelloja, muistikirjoja), jotka roikkuivat usein ylenpalttisesti koris-
telluissa chatelaine-ketjuissa. (Pointon 2013, 198–199.)

Tänä päivänä korun käytännöllisyys ja ilmaisumuodot ovat saaneet runsaasti
uusia muotoja vanhojen rinnalle. Siinä missä perinteinen käytännöllisyys on
menettänyt merkitystään, yhteiskuntaan ja kulutukseen yhdistyvä käytännöllii-
syys on kasvanut räjähdysmäisesti. Korun yhä merkittävämmäksi funktioksi on-
kin noussut identiteettien ja tunteiden ilmaisu. (Fischer 2013, 203.)

1900-luvun puolivälissä kuuluisa muotisuunnittelija Gabrielle Chanel yhdisteli
kalliita, aitoja jalokiviä halpojen jäljitelmien kanssa. Näin tehdessään hän osal-
taan vapautti korun aseman ja omaisuuden ilmaisijan roolista ja muodosti siitä
yhä suuremmassa määrin henkilökohtaisen maun ja arvojen osoituksen (Fi-
scher 2013, 204.) Entinen sidoksemme ulkoasua sääteleviin tapoihin ja määrä-
yksiin onkin löyhentynyt niin, että meillä on miltei vapaat kädet ulkonäkömme
suhteen. Nykykoru ja korutaide tarjoavat lisäksi mahdollisuuden kaikenlaisiin
ilmauksiin aina poliittisista näkemyksistä yhteiskunnallisiin kannanottoihin ja
yksilöllisiin mielipiteisiin.

Henkilökohtaisten esineiden voima pohjautuu pitkälti niiden kykyyn materialisoi-
da näkymätöntä sisäistä maailmaa ja tehdä siitä konkreettinen itselle ja toisille.
Koru on erityisen intiimi esine, ja sitä harvemmin lainataan muille. Sijaitessaan
jo valmiiksi lähellä minuutta se palvelee tärkeänä keinona korostaa identiteettiä
ja tehdä se näkyväksi toisille.

Korun merkitys ihmisen kaikkien identiteettien eri puolille (sosiaalinen, henkilö-
kohtainen ja rooli-identiteetti) onkin sisäisen lisäksi ulkoinen. Tällöin toiset ihmi-

set tavoittavat ja tunnistavat ainakin osan merkityksistä, joita korulla on kantajalleen. Sormus vasemmassa nimettömässä tai ristin muotoinen riipus kaulassa antavat katsojalle vihjeitä, joihin samaan kulttuuriin kuuluvat reagoivat automaattisesti yhteisesti sovitulla tavalla. Osa korujen merkityksistä onkin muodostunut minuuden tavoin sosiaalisesti jaetuksi. Piiloon silti jää se henkilökohtainen sisältö, jonka korun käyttäjä ja katsoja yhdistävät avioliittoon tai uskonnollisuuteen.

Persoonallisen identiteetin ilmaisu korujen avulla voi olla äärimmäisen harkittua. Tietynlaisten korujen ajatellaan sopivan tietynlaisiin tilaisuuksiin, jolloin ne nostavat esiin tietoisesti valittuja puolia itsestä. Moni pohtii ennen tärkeitä menoja millaisen vaikutelman haluaa antaa, millainen ihminen olla ja millainen tarvitsisi olla. Eikä aivan syyttä. Kukapa ei olisi hiljaa mielessään ajatellut, että millainen ihminen täytyy olla käyttääkseen tuollaista vaatetta tai omistaakseen tuollaisen esineen.

Löydän itseni usein samasta tilanteesta. Korurasiastani löytyvät eräät korvakorut: halvat, tekotimantein koristellut barokkijäljitelmät. Mielessäni ne yhdistyvät juhlimiseen, ja usein tilanteen koittaessa suosin juuri näitä korvakoruja. En kuitenkaan edes harkitsisi niiden käyttämistä taidenäyttelyn avajaisissa. Korvakorujen ja taidenäyttelyn tunnelmat eivät mielessäni osu kohdalleen. Niiden käyttäminen avajaisissa tuntuisi vain väärältä ja epäaidolta.

Henkilökohtaiset merkitykset, joita ihmiset yhdistävät tietyn tyyppiin koruihin eivät aina kohtaa. Joku toinen tulkitsee korun kantajan viestin omasta näkökulmastaan, joka saattaa poiketa suurestikin vaikutelmasta, joka kantajalla itsellään oli mielessä.

Ulkoinen visuaalinen merkki toimii kuitenkin aina muistutuksena ja lisävahvistuksena itselle: tätä minä olen – tai haluan olla. Koru vie yksilön askelen lähemmäksi ihmistä, jollainen tämä haluaisi olla. Itselle tärkeän asian näyttäminen ulospäin vahvistaa kokemusta tietynlaisena ihmisenä olemisesta juuri muiden katseiden kautta, joista tavoiteltu vaikutelma mahdollisesti sisäistyy minäkäsitykseen.

Huolimatta korun käyttäjän aikeista tai katsojan tulkinnasta, korut keräävät katseita. 1700- ja 1800-lukujen säihkyvät jalokivi-istutukset heiluvien jousien päissä ja useiden liikkuvien osien yhdistäminen, kuten girandole-mallisissa korvakuorissa, tähtäsi juuri huomion maksimointiin. Liikkeestä seurannut välke keräsi katseet ja kiinnitti huomion korun kantajaan. Vaikka jalokivien käyttö on huomattavasti vähentynyt ja nykykorun tapauksessa osaksi menettänyt merkitystään, korut kääntävät yhä päitä.

Katseen kiinnittyminen koruihin ja henkilöön, jonka yllä ne ovat, on olennainen osa niiden funktiota. Halusipa korun käyttäjä tietoisesti ilmaista jotain tai ei, koru vaikuttaa hänen ohellaan aina myös katsojaan, herättäen hänessä monenlaisia tuntemuksia: ihailua, kateutta, kaipausta, jäljittelynhalua, nykykorun aikana mahdollisesti myös hämmästyä tai inhoa.

3.3 Koru identiteetin säilyttäjänä

Tärkeät korut linkittyvät osaksi omistajansa minuutta. Osaan niistä kertyy muistoja ajoista, joihin ei enää voi palata, toisiin muistikuvia asioista tai ihmisistä, joita ei enää voi tavoittaa. Korut muuttuvat käsin kosketeltavaksi historiaksi. Koru voi symbolisesti säilyttää myös asioita, jotka ovat yhä läsnä tässä hetkessä tai joiden toivotaan tapahtuvan tulevaisuudessa. Muistoesineissä on usein jäljellä vanhojen hyvien aikojen tuntua. Yhtä hyvin esine saattaa kuitenkin toimia muistutuksena koetuista haasteista ja jo ylitetyistä vaikeuksista.

Halu tallentaa eletty elämä aineelliseen muotoon on yhteydessä ihmisen pyrkimykseen koota itsestään yhtenäinen kuva ja säilyttää tuntemus minuuden pysyvyydestä. Ihmiset muuttuvat päivästä päivään, läpi elämän. Esineet kuitenkin pysyvät enemmän tai vähemmän samanlaisina ikuisesti.

Tärkeiden identiteettiosien kokoaminen yhteen, fyysiseen pakettiin on keino ylläpitää identiteettien jatkuvuutta ja sitoa menneisyys kiinni nykyisyyteen. Monet pitävät päiväkirjaa, jonne tuntemuksia kirjataan päivittäin, tai valokuva-albumia, jonne tärkeät hetket ja henkilöt ikuistetaan. (Kroger & Adair 2008, 7.) Itselläni on juuri tätä tarkoitusta varten varattu peltinen laatikko, jonne päätyy kaikenlaisia tavaroita – lehtileikkeitä, pieniä esineitä, kirjeitä, karamelleja, valokuvia. Peltilaatikon lisäksi minulla on useampi rasia täynnä koruja. Melkein jo-

kaisesta korusta pystyn yhä kertomaan kuinka sain sen, nimeämään lukuisia tilanteita joissa se on ollut ylläni ja ketkä olivat tuolloin seurassani.

Usein esineitä valikoituukin kuin muistoesineiksi omista kokemuksista, eräänlaisiksi muistin ulkoisiksi kovalevyiksi (Habermas & Paha 2002, 123). Muistutukset eletystä elämästä ovatkin tärkeitä. Jokainen muistaa, kuinka vanhoja tavaroita tutkiessa mieleen palautuu paljon sellaista, mitä ei hetki sitten tajunnut edes tapahtuneen. Koru on kuin omistajansa elämänvaiheiden muistomerkki pienoiskoossa.

Esineet, joihin eletyn elämän merkitykset ovat latautuneet tekevät entisistä itsen versioista pysyvämpiä ja konkreettisempia, ylläpitäen vaikutelmaa minuuden kokemuksen jatkuvuudesta. Grayson ja Shulman (2000) ovat esittäneet, että fyysiset esineet avustavat muistia ikään kuin todentamalla muistot aidoiksi (Habermas & Paha 2002, 124).

Erityisen voimakas pyrkimys pysyvyyteen ajoittuu usein yhteen elämäntilanteiden kanssa, jotka merkitsevät suurta muutosta. Koulusta valmistuminen, avioliiton solmiminen ja lapsen syntyminen ovat esimerkkejä tapahtumista, joiden seurauksena ihmisen identiteettirakenne muuttuu. Yksilö saavuttaa uusia asemaa elämässä, kun taas osa vanhoista mahdollisesti lakkaa olemasta. Useisiin elämän käännekohtiin kytkeytyy jo valmiiksi koru. Lyyra ylioppilaan hatussa ja hänen äitinsä rintakorussa, rippiristi, vihkisormus tai kummikoru ovat kaikki esimerkkejä koruista, joiden tärkeä tehtävä on itse tilanteesta sekä siihen sisältyvistä asioista muistuttaminen myöhemmissä elämänvaiheissa.

Aineelliset muistot aikaisemmista, muuttuneiden elämäntilanteiden seurauksena menetetyistä identiteeteistä auttavat säilyttämään vanhat identiteetit vastamuodostuneiden rinnalla. Habermas (1996) havaitsi, että esineillä on tarpeellinen rooli läheisten ihmisten psykologisen läsnäolon mahdollistumisessa. Vaalitut esineet näyttävätkin muodostavan symbolisia yhteyksiä läheisiin ihmisiin yli ajan ja paikan. Ne ylläpitävät identiteettien jatkuvuutta huolimatta muuttuneista olosuhteista. (Kroger & Adair 2008, 7–8, 16.)

Pari vuosisataa takaperin suositut medaljongit usein sisälsivät rakastetun henkilön kuvan lisäksi jopa fyysisen osan tärkeästä ihmisestä, kuten hänen hiussuor-

tuvansa (Pointon 2013, 199–200). Erossaolon tai menetyksen hetkellä koru mahdollistaa symbolisen sillan muodostumisen läheisen luo.

Korun toimiessa säilytyspaikkana – medaljongin tapauksessa konkreettisenä sellaisena – muistoille sillä on omistajalleen usein mittaamaton tunnearvo. Korua voisi luonnehtia arkistoksi; sanattomaksi tallenteeksi tapahtumasta tai tapahtumista. (Pointon 2013, 197.) Tämä säilö on läheisessä suhteessa omistaajaansa, ollen osa hänen elämänsä tai jopa häntä itseään. Koru voi jopa kirjaimellisesti muuttua osaksi kehoa, kuten sormuksille joskus käy sormien paksuuntuessa.

Vuosien varrella olen usein kadottanut lempikorujani. Melkein yhtä monta kertaa olen hankkinut uuden samanlaisen tilalle, mukaan lukien kaksi rannekorua ja useamman parin korvakoruja. Joskus olen jopa tehnyt korvikkeen itse. Menetykset on ollut pakko korvata jollakin, sillä ajatus kaikkien korun sisältämien merkitysten kadottamisesta oli kipeä. Kuin pala itseä olisi kadonnut.

Koruihin tallentuu kantajansa elinvuosien merkityksiä ja sisältöä koko elämän ajalta. Osa näistä on implisiittisiä miellelyhtymiä ja merkityksiä, jotka juontavat juurensa esineiden ja niiden omistajan yhteiseen historiaan tilanteiden, paikkojen ja toisten ihmisten kanssa (Habermas & Paha 2002, 129). Esineellä on usein kyky nostaa assosiaatiot pintaan. Kuva ei välttämättä muodostu täysin selväksi, ja merkityksiä voi olla vaikeaa tavoittaa tietoisesti. Jäljelle jää epämääräinen tuttuuden tunne siitä, että jotain on tapahtunut.

Suurin osa koruun sisältyvästä merkityksellisestä tiedosta ja tunteesta jää vain omistajan tietoon tai hänen mielensä syövereihin, ja katoaa hänen mukanaan. Pieni osuus näistä tarinoista ja merkityksistä – palanen ihmistä – kuitenkin jatkaa elämänsä uuden omistajan tai seuraavan sukupolven mukana. Uuden ihmisen myötä koru alkaa myös kerätä kokonaan uutta sisältöä. Kallisarvoisena pidetyn esineen, esimerkiksi korun, luovuttaminen eteenpäin seuraavalle sukupolvelle palvelee tärkeänä sosiaalisen identiteetin jatkuvuuden ja yhteenkuuluvuuden symbolina (Kroger & Adair 2008, 17). Laajemmin siihen liittyy tunne minuuden sekä oman ryhmän pysyvyydestä ja paikasta ajassa.

Eräät maailman kuuluisimmista jalokivistä ymmärretään tunnettujen omistajien-
sa henkilöityminä. Taylor-Burton -timantti, jonka Richard Burton lahjoitti Eliza-
beth Taylorille häntä kosiessaan, on nimetty asianmukaisesti. Tällaisten jaloki-
vien katsotaan sisältävän omistajiansa elämäntarinat. (Pointon 2013, 196.) Sa-
malla tavoin henkilökohtaisesti arvokkaina pidettyjen korujen voidaan jokaisen
ajatella sisältävän osan omistajansa henkilöllisyyttä ja persoonaa. Korurasia
muodostuukin eräänlaiseksi moniosaiseksi omakuvaksi.

4 Materialisoitu minuus

4.1 Epälineaarista päämäärätietoisuutta

Mielenkiintoni kohteena sekä taiteellisen työni päämääränä on ollut selvittää
itselle kuka minä olen, tarkemmin sanottuna, mikä tai mitkä asiat tekevät minus-
ta minut. Samalla olen lähestynyt aihetta yleisemmällä tasolla; mitkä ovat ne
asiat, jotka synnyttävät minuuden kokemuksen ihmisessä. Ajatuksena sosiaali-
nen näkökulma ihmiseen kiehtoo suunnattomasti. Se avaa uusia näkökulmia ja
mahdollisuuksia niin ihmisen kuvaamiseen kuin perinteiseen omakuvan tekemi-
seen. Sosiaaliset asemat ja kokoonpanot tarjoavat mielenkiintoisen haasteen
yksilöllisten ominaisuuksien tutkiskelun rinnalle, sillä niissä yhdistyvät minuuden
kokemus ja toiset ihmiset, sekä vuorovaikutus näiden kahden osapuolen välillä.

Tässä minuuden kokemuksen, mutta myös itsen tutkiskelussa hyödynnän aikai-
semmissa luvuissa avaamiani sosiaalipsykologisia teorioita, jotka antavat tärke-
än sysäyksen aiheen kehittelylle ja toimivat teeman jäsentäjinä sekä inspiraati-
on lähteinä. Tuleva teokseni onkin hyödyllistä nähdä edellä mainittuja teorioita
vasten, sillä se heijastelee kuvaa ihmisestä, joka on erottamattomasti sidoksis-
sa sosiaaliseen kontekstiinsa.

Taiteellisessa työskentelyssäni teoreettisuus väistyy kuitenkin taka-alalle antaen
tilaa tunteelle ja vapaalle assosiaatiolle. Minulle sanottiin kerran kuvaavasti, että
taiteilijan työ on epälineaarista päämäärätietoisuutta: tekemisellä saattaa olla
selkeä tavoite, mutta taiteilijan luovuus pääsee valloilleen keinoissa, joilla sen
luo päästään (Maijanen 2016).

Eräänlainen alkusysäys ja syy tälle projektille olivat omat elämäkuviot, tai pikemminkin niiden hajanaisuus ja jakaantuminen toisistaan erillisiin osa-alueisiin. Nämä alueet tuntuvat harvoin koskettavan toisiaan, jos koskaan. Siinä välissä minä seilaan, samana, mutta erilaisena. Tämä tunne lieneekin ihmiselle tyypillinen.

4.2 Kiveen kirjoitettu identiteetti

Opinnäytetyöni visuaalinen osuus on kivistä kaiverrettu, moniosainen ihmisen kuva. Ulkoisten piirteiden tai persoonallisten ominaisuuksien sijaan teos hahmottelee ihmistä ja hänen elämäänsä osana laajempaa kokonaisuutta. Se sijoittaa myös minut omalle paikalleni maailmassa, toisten ihmisten ympäröimäksi. Teoksessani pyrin säilyttämään minuuden sosiaalisen ja kulttuurisesti jaetun merkityksen, johon yhdistyy henkilökohtainen näkemykseni.

Kivi on minun materiaalini, ja sen kanssa olen kaikkein varmin. Ensimmäinen kiveni kivityöstön peruskurssilla oli kaiverukseen ihanteellinen, pikimusta ja tasalaatuinen diabaasi. Tämä ”hautakivigraniitti” on tarpeeksi kestävä ottaakseen muodon kuin muodon, olematta kuitenkaan mahdotonta työstää. Kaikista maailman kivilajeista graniitti onkin muodostunut suosikkikiveksi ja kaiveruskone lempityövälineeksi. Luonnollisen jatkumon kautta syntyi päätös käyttää graniittia työni pääaineena – onhan kyseessä kuitenkin eräänlainen omakuva – ja yhdistää siihen muita materiaaleja vain tarvittaessa. Kiven monipuolisuuden takia siinä itsessään usein on jo kaikki olennainen.

Tällä kertaa musta on saanut väistyä ja tilalle ovat tulleet viehättävän karmaat moniväriset graniitit (Kuva 1). Ison osan tästä kivimateriaalista olen metsästännyt Ylämaan graniitin poistokasoista. Osa kivistä on muilta aartenetsintäretkiltäni ojanpenkoille ja kuvanveiston osastolle. Onpa joukossa niitäkin, jotka ovat odottaneet vuoroaan laatikoissani jo vuosia, ja löytäneet viimein paikkansa tässä teoksessa.

Kuva 1. Värikkäitä graniitteja

Näistä kivistä kaiverran kuin ympäristöjä, jotka sisältävät minuuden tärkeitä raaka-aineita. Tavoitteeni oli kuvata ihmistä itseni ja elämäni kautta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Koostaa kuva erään ihmisen minuudesta käyttämällä mallina eri identiteettejäni, joita nykytilanteessa pidän kaikkein merkityksellisimpinä. Näistä identiteeteistä olen koettanut poimia talteen tärkeimmät merkitykset, joita niihin liittyvillä asioilla, henkilöillä ja tapahtumilla minulle on.

Vaikka kaikkia eri puoliamme tarvitaan yhdessä muodostamaan kokonainen ihminen, niitä on mahdollista tarkastella erillisinä osasina. Pitäydyin tässä vaihtoehdossa, jotta saisin ihmisen kuvan pysymään mahdollisimman monipuolisena ja selkeänä. Elämässä identiteetit vuorottelevat tilanteiden ehdoilla, ilman sidottua järjestystä. Siitä huolimatta ne voivat vaikuttaa toisiinsa ja jopa toimia yhdenaikaisesti.

Identiteetit, jotka valikoituivat mukaan teokseen, ovat taiteilijuus, parisuhde, capoeiraharrastus, ydinperhe sekä läheisimpien ystävien joukko. Jokaista minuuden osa-aluetta kohti valmistan yhden esineen tai korun, koettaen pysyä uskollisena sen ominaisluonteelle ja merkityksille.

5 Elämäntiloja

5.1 Minuus työpöydällä

Juuri identiteettien merkitykset osoittautuivat tärkeiksi koettaessani saada kiinni konkreettisesta tekemisestä. Piirtämällä luonnostelu on asia, joka ei kohdallani tapahdu luonnollisesti. Kivestä luonnostelu puolestaan on aivan liian hidasta useimpiin tarkoituksiin. Päätin oikaista ja kokeilla samalla hieman leikkisämpiä luonnostelun muotoja. Ensiksi tulostin ajattelemieni graniittien pintakuvioita paperille, joista sitten leikkasin ja liimasin kollaaseja. Eri identiteettieni sisältö ja niille antamani merkitykset ohjasivat luonnosteni värejä ja muotoja. Lopulta jopa nimesin kunkin teoksen osan sen mielestäni olennaisimman merkityksen mukaan.

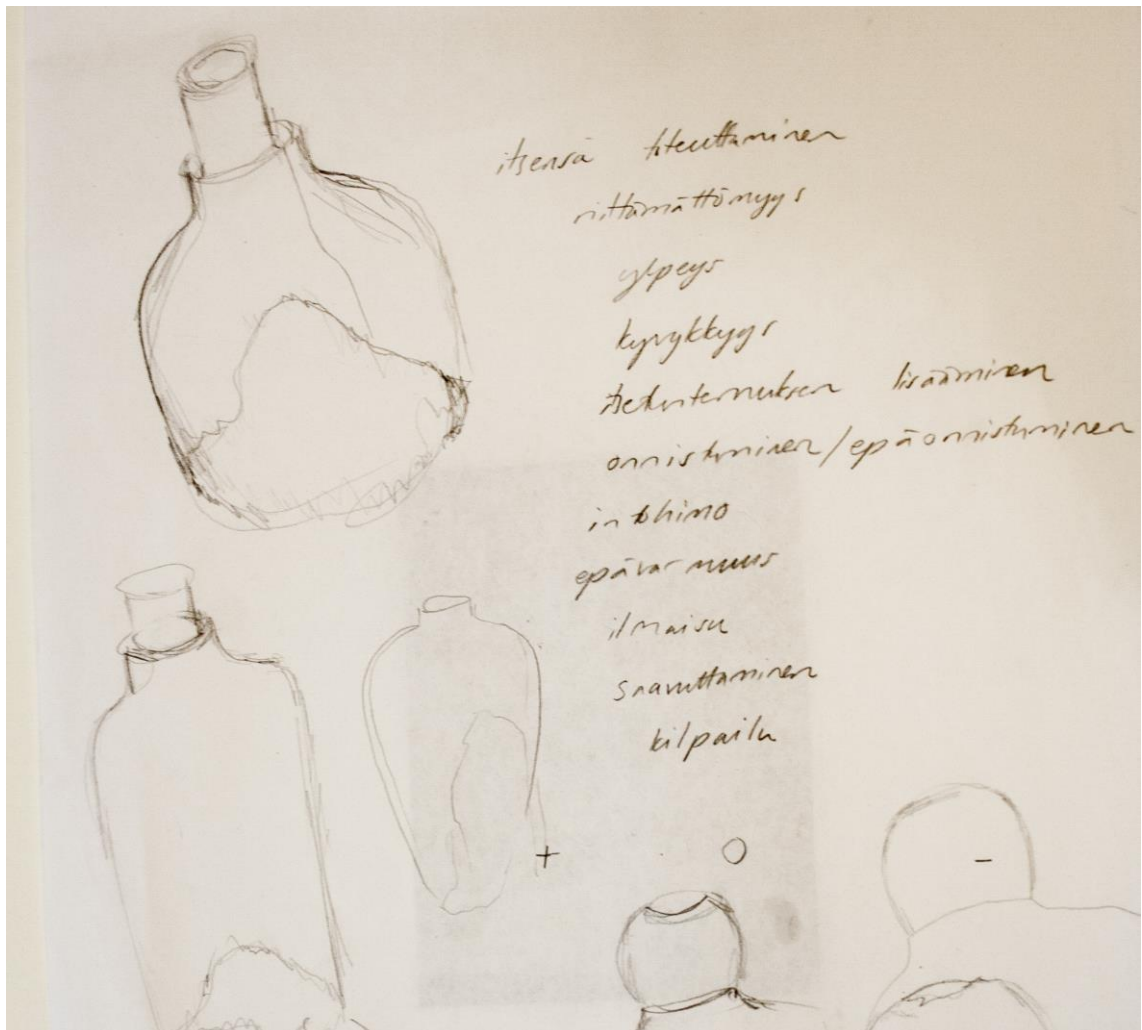
Luonnostelun apuna minulla oli nippu valokuvia. Valitsin niitä omista arkistoistani yhden tai useamman, jotka mielestäni kuvasivat kutakin identiteettiä parhaiten. Kollaaseja kootessani kuvat olivat läsnä inspiraatiota tuottamassa, mutta päätyivät niihin myös konkreettisina osina. Leikkaa-liimaa tekniikoiden ohessa innostuin lopulta piirtämään, kuitenkin silmät kiinni, seuraten vain aihealueeseen liittyvää ääntä.

Käsittelin eri puoliani kokonaisuuksina, joihin valmiiksi sisältyvät identiteettien kolme näkökulmaa: ryhmäjäsenyydet, roolit sekä persoonalliset ominaisuudet. Nämä minuuden kappaleet voi nähdä kuin paikkoina elämässä – elämäntiloina. Näihin liittyvät ihmiset ja paikat, jotka määrittävät tätä tilaa, asiat joita siinä tehdään, sekä ajatukset että kokemukset joita ihmisellä on tilasta. Olennaisia ovat myös elämäntilojen symboliset merkitykset. Yksinkertaisesti, kaikki ne asiat jotka yhdistyvät juuri siihen elämäntilaan.

5.2 Ristiriita – taiteilijaidentiteetti

Taiteilijuuden merkitys itselleni ilmeni mielenkiintoisen ristiriitaisena. Sen määrittelemisen osoittautui niin haasteelliseksi tehtäväksi, että jouduin lopulta turvautumaan listaan hyvistä ja huonoista ominaisuuksista, joita taiteilijana oleminen tuo mukanaan (Kuva 2). Tulos yllätti minut. Kuinka mikään, joka sisältää miltei

yhtä paljon negatiivisia ominaisuuksia kuin positiivisia, voi tuntua oikealta ratkaisulta ammatiksi.

Kuva 2. Taiteilijuuden merkityksiä

Eräs varhaisista luonnoksistani oli spontaani reaktio ristiriitaisiin tuntemuksiin (Kuva 3). Paperille syntyi rikkoontunutta pulloa muistuttava muoto, jonka toisessa päässä on pieni "korkki". Särkyneen alaosan sisältä pursuaa tunnistamattomia kappaleita. Nämä kappaleet ovat jäänteitä työpöytäni esittävästä valokuvasta, josta olen leikannut kaikki teokset ja esineet pois.

Kuva 3. Eräs luonnos *Ristiriidasta*

Taiteilijalta odotetaan ihmettä. Täytyy olla innovatiivinen, tuottelias, innokas, ahkera, rohkea, täsmällinen, sitoutuva, herkkä, taitava, sanavalmis, itsenäinen, mystinen, pystyvä, kansainvälinen, älykäs, luotettava, raikas, avoin, sosiaalinen, napakka, peräänantamaton ja päämäärätietoinen (Roimola 2015).

Vuosia sitten päättäessäni, että minusta tulee taiteilija, en osannut murehtia luonteenlaatuni mahdollisesta sopimattomuudesta alalle. Pidän turvallisuuden tunteesta ja nautin rutiineista. Löysin itseni oravanpyörästä, jossa tuleva ammattini vaatii minulta runsain mitoin epävarmuuden sietokykyä. Kuinka ollakaan, juuri taiteen tekeminen näyttää sitä minulle tarjoavan. Taiteilijaminäni toimii kuin kuningasidentiteettinä identiteettien joukossa. Sen läpi tilanteiden ja kokemusten virta suodattuu ja muuttaa muotoaan. Pisaroita virtauksesta löytää tiensä myös teoksiin. Tämän muodonmuutoksen jälkeen omaa elämää on mahdollista tarkastella objektiivisemmasta perspektiivistä.

Taiteilija on elämäntilassaan fyysisesti yksin. Taiteilijan työtä tehdään kuitenkin aina suhteessa toisiin ihmisiin – yleisöön ja kollegoihin – sekä heidän ajatuksiinsa. Kuvattaessa taiteilijuuden olemusta ei heitä voi unohtaa.

Taideteoksen avaaminen toisille on muodostunut osaksi itse teosta. Tämän voi tehdä hallitusti valikoimalla olennaisimmat asiat, kirjoittamalla tietyin sanoin, mutta kuitenkin jättäen jotain piiloon. Hyvä taideteos tulee silti paljastaneeksi paljon enemmän kuin mitä taiteilijalla on ollut tarkoitus. Tämä paljastus tulee kaikkea muuta kuin siististi taiteilijan suun tai kynän kautta, se ryöpsähtää esille hallitsemattomasti. Purkaus tuo esille toisenlaisen ristiriidan kerrotusta ja kertomatta jätetystä. Toisaalta se lisää taideteoksen vaikuttavuutta ja sisältöä, toisaalta tulee jättäneeksi taiteilijan kuin alastomaksi.

Teoksessa *Ristiriita* (Kuvat 4 ja 5) yhdistelen ajatuksia monista ristiriidoista, joita taiteilijuuteen kätkeytyy. Materiaaleiksi valikoituvat eräs suosikkigraniiteistani, vaaleanpunaisen ja beigen värinen Royal Beige, sekä tumma, spektroliittia sisältävä graniitti. Tumman kiven käyttöä pähkäilin tovin jos toisenkin. Se kun oli ulkoapäin aivan susiruma, mutta muodosti hyvän parin kauniina pitämäni Royal Beigen kanssa.

Kuva 4. *Ristiriita*, koru/esine, materiaalit graniitti, nyöri, mitat: kiviosa 14 cm x 6,5 cm x 6 cm, nauha n. 25 cm, 2016

Kuva 5. *Ristiriita*

Pienen nupin suun muotoisesta aukosta valuu ulos siististi punottua nyöriä. Nyöri kulkee läpi ohuen kaulan, päättyen suuremman, ontoksi kaiverretun osan sisällä sekavaksi mytyksi. Lopullinen teos ottaa paikkansa jostain korun ja esiin välimaastosta: esiintyessään mahdollisesti kannettavana, se jättää kuitenkin selkeän käyttötarkoituksen paljastamatta.

5.3 Energia – capoeiraidentiteetti

Capoeira on Brasiliassa aikoinaan syntynyt taistelulaji, jonka kehittivät Brasiliaan kuljetetut afrikkalaiset orjat puolustautuakseen isäntiään vastaan.

Muualla maailmassa capoeira tunnetaan pääasiassa urheiluna, mutta sitä luullaan usein tanssiksi sen musiikillisten elementtien takia. Capoeira on kuitenkin kokonaisuutenaan osa brasilialaista kulttuuria: siihen sisältyy musiikkia ja rytmiä, laulua, tanssia, kulttuuria, portugalin kieltä sekä vahvaa yhteisöllisyyttä. Capoeira on kuin elämäntapa.

Jos capoeira täytyisi mahduttaa pariin sanaan, se olisi *puhdasta energiaa*. Portugalin kielessä capoeiran energialle on useita nimityksiä, kuvaavimpana *axé*,

elämänvoima. Juuri sitä capoeira on; voimaa ja elämänenergiaa sekä vastapaino haastavalle taiteelliselle työlle. Treenaamisen aikana kodin ja koulun odottavat tehtävät eivät mahdu mieleen.

Tärkeä osa capoeiraelämää on roda, joka toimii kuin symbolina capoeiralle (Kuva 6). Ihmisten muodostama tiivis ympyrä kokoaa ryhmän yhteen, sulkien capoeiran energian sisäpuolelle. Rodan johtaja kantaa berimbautaa, perinteistä capoeirasoitinta ja hänen kummallakin puolellaan on yksi pandeiro, tamburiini. He soittavat rytmiä, jota muut rodassa seisovat säestävät taputtamalla. Rodan johtaja aloittaa portugalinkielisen laulun, johon toiset vastaavat kuorossa. Kaksi rodassa seisovaa kyykistyy, yksi kolmen soittajan kummallakin puolella. Kun johtaja antaa luvan, capoeirapeli voi alkaa.

Kuva 6. Capoeiraroda (Respeite Capoeira – Mestre Gharronne -facebooksiivu)

Rodan katkeamaton ympyrän muoto pysyi työssäni ensimmäisistä luonnoksista lähtien. Ihmisrengas kuvaa yhteenkuuluvuutta lajin harrastajien kesken, mutta samalla capoeiran vahvaa hierarkiaa, jossa kaikilla on oma paikkansa. Capoeira onkin mielenkiintoinen sekoitus vapautta ja vaatimuksia.

Energia (Kuva 7) on esine, jossa loppuun saakka säilyivät alkuperäiset mietteeni kerrostumisesta ja kasvamisesta, sekä yhtäaikaisesta pysyvyydestä ja jatkuvuudesta. Teosta varten valitsin maanläheistä Ylämaan ruskea – graniittia. Tässä kohtaa kiven ikuisuus tarvitsi rinnalleen jotain orgaanista ja muuttuvaa, joka materialisoitui palassa koivupuuta.

Capoeiran vankan historian päällä laji versoo jatkuvasti uusia oksia. Siitä huolimatta se pysyy pohjimmiltaan samana, ja ajan kuluessa historia jatkaa kerrostumistaan. Teoksessa puiset hahmot muodostavat suljetun ympyrän, sulautuen osaksi sitä. Hahmot seisovat kuin vakaan peruskallion päällä, kooten energiaa ympyrän sisälle.

Kuva 7. *Energia*, esine, materiaalit graniitti, puu, mitat: 8,5 cm x 7 cm x 6,5 cm, 2016

5.4 Onni – parisuhteen identiteetti

Arki + onni = rakkaus kirjoitin luonnoskirjani sivun alalaitaan. Tämä on totta, ajattelin myöhemmin merkinnän huomattessani. Mieluisimpia aikoja ovat juuri sellaiset kun olen kotona omalla paikallani, keittiön pöydän ääressä ja hän omallaan tietokonehuoneessa, arjen yhdistäessä meidät äänillään.

Parisuhteen identiteetissä minua kiehtoo erityisesti tilan jakaantuminen. Se, että henkisen tilan jakamisen lisäksi myös fyysinen tila jaetaan, vieläpä konkreettisesti. Yhteisestä tilasta löytyvät pian ”omat paikat”, jollaisiksi keittiön pöytä ja tietokonehuone ovat meidän tapauksessamme muodostuneet. Näillä paikoilla tapahtuu suuri osa parisuhteemme arjen kuvioista.

Tila, joka on sinun, minun, meidän. Tilan kolmijakoisuus oli ensimmäisiä lähtökohtiani teokselle. Siitä kehittyi kolminapainen muoto: ontoksi kaiverrettu luonnonkivi, josta työntyy ulos kaksi putkea (Kuva 8). Nämä putket, sininen ja punainen tuottavat viittauksen kahteen ihmiseen tässä suhteessa, mieheen ja naiseen, mutta myös valtimo- ja laskimo-verisuoniin sekä arkisiin kuuma- ja kylmävesiputkiin.

Kuva 8. Ensimmäinen luonnos *Onnesta*

Alkuperäisessä luonnoksessani oli mukana paljon selkeämpi vihjaus kahteen ihmiseen ja onneen; yksi hymyilevä suu kummankin putken kyljessä. Nämä myöhemmin hävisivät, mikä on tyypillistä tekemiselleni. Usein alkuvaiheessa taistelen vastaan ääntä, joka kuiskii korvaani teoksesta puuttuvan jotain, sen

olevan tylsä. Lisättyäni elementtejä ja sittemmin poistettuani ne, toinen ääni vastaa siinä jo olevan kaiken tarvittavan.

Onni (Kuvat 9 ja 10) on kolmesta eri graniitista koostuva kaulakoru: sinisestä Labrador Blue – kivistä sekä kahdesta tienpientareelta talteen kerätystä murikkasta. Sydämen ja verisuonten kaltaisessa koneistossa katkeamaton nauha kulkee napojen välillä. Sen kannattelemana koru laskeutuu riippumaan käyttäjän rinnalle, suurin piirtein sydämen kohdalle. Samalla tapaa kuin nauha kiertää kolmea tilaa onni kytkeytyy parisuhteen arkeen.

Kuva 9. *Onni*, kaulakoru, materiaalit graniitti, kangaspäällysteinen johto, mitat: kiviosa 8 cm x 6 cm x 10 cm, nauha n. 90 cm, 2016

Kuva 10. *Onni*

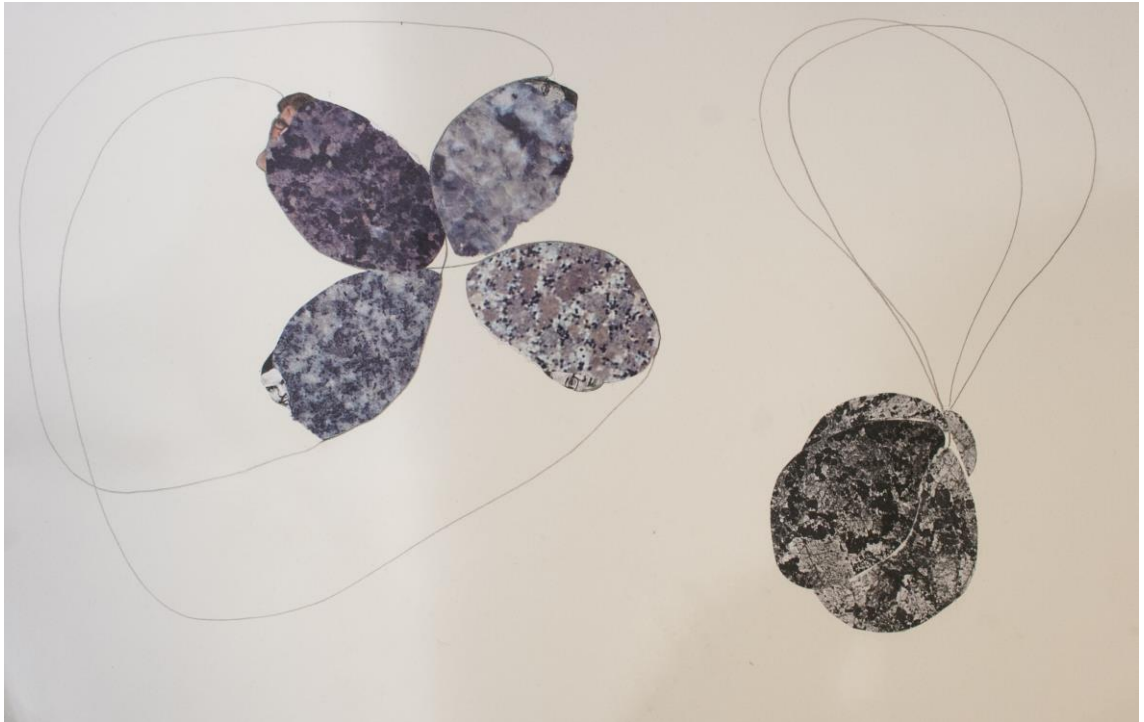
5.5 Varmuus – ydinperheidenteetti

Asia, joka toimi synnyttäjänä *Varmuus*-teokselle on muisto viime vierailustani vanhempieni ja nuoremman veljeni luokse.

Merkityksellistä oli se luonnollisuus ja varmuus, jolla oma paikka lapsuudenkodista löytyy uudestaan joka vierailulla. Asuttuani vuosia omillani kokonaan toisessa kaupungissa, minulla on aina lupaus siitä, että ovet kotiin ovat avoinna.

Nämä ajatukset mielessäni kokosin luonnoksen neliosaisesta korusta (Kuva 11). Aina korun ollessa yllä osat yhdistyisivät ja sulkeutuisivat kukan terälehtien tavoin. Vastaavasti korun ollessa poissa keholta jokainen pala olisi itsenäinen. Vaikeudeksi muodostui mekanismi, joka mahdollistaisi avautumisen ja sulkeutumisen. Iät kaiket rakennetta puntaroituani, ymmärsin, että ratkaisu oli koko ajan piilotellut pöydälläni.

Kuva 11. Luonnos neliosaisesta korusta

Kyseessä oli onnellinen vahinko. Kivinen nuppi, jota olin ollut tekemässä *Ristiriita*-teosta varten, halkesi neljään osaan. Olin vihainen itselleni virheestä, mutta yhtä kaikki säästin sirpaleet.

Luonnollista halkeamaa parempaa sidosta ei ole; palat sopivat aina yhteen, niin kuin ne ovat tarkoitettuja. Kiinnitin neljään sirpaleeseen puuvillanauhan nähdäkseni toimisivatko osat niin kuin mielessäni ajattelin. Ja toimivathan ne, kaulakoru *Varmuus* oli syntynyt (Kuvat 12 ja 13). Päällä ollessaan korun neljä osaa sulkeutuvat rintojen väliin, hyvin lähelle sydäntä.

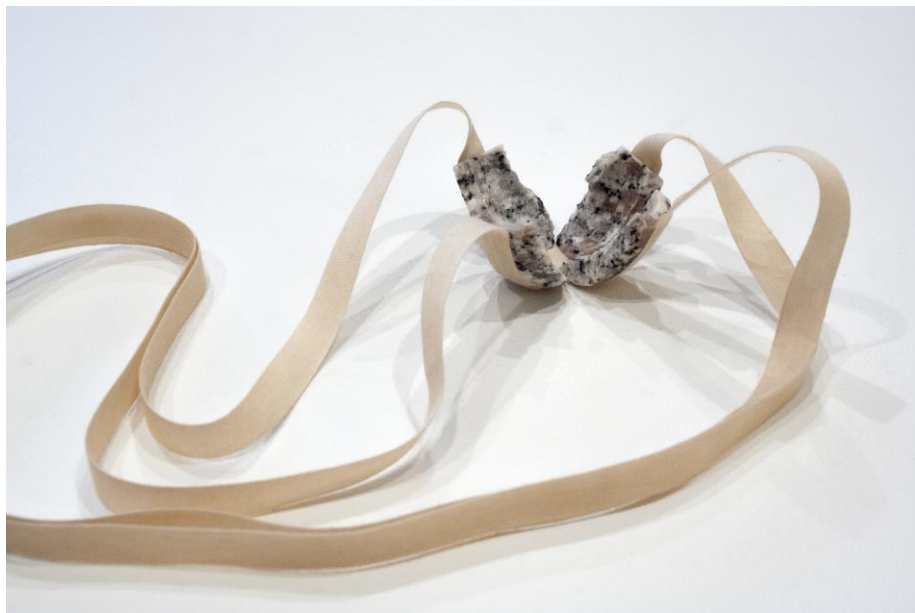
Sattuman kautta murtunut kiviosa oli alkujaan kaiverrettu Royal Beige – graniitista. Työstäessäni uutta kappaletta *Varmuutta* varten valitsin saman kiven, hieman vähemmän vaaleanpunaisena. Vaalea harmaa ja beige yhdessä rusehtavan puuvillanauhan kanssa tuntuvat luontevalta yhdistelmältä.

Perhe on kuin ankkuri, joka kiinnittää juuret vakaasti maahan ja luo turvallisuuden tunnetta. Tätä tunnetta ajoin takaa asetellessani neljä kivensirpaleetta ristikkäisten puuvillanauhojen varaan. Osat eivät koskaan ajaudu niin kauaksi toisis-

taan, etteivätkö ne enää sopisi yhteen. Kaikella on kuitenkin kääntöpuolensa. Teoksen neljä osaa eivät pysty paikkaansa vaihtamaan tai siitä pakenemaan; sidos on aina olemassa.

Kuva 12. *Varmuus*, kaulakoru, materiaalit graniitti, puuvillanauha, mitat: kiviosa 3 cm x 3 cm 3,5 cm, nauha n. 80 cm, 2016

Kuva 13. *Varmuus*

5.6 Mahdollisuus – ystävän identiteetti

Ystävien silmien kautta näytämme kaikki paremmalta kuin omilla silmillämme katsottuna. He tuovat parhaat puolemmme esille – yhdessä olemme enemmän kuin osiemme summa.

Minulla on kuusi parasta ystävää. Elämäni on pullollaan asioita, joita ei olisi tapahtunut ilman heitä. Kaulakoru *Mahdollisuus* on yritys visualisoida niitä asioita, joita juuri nämä henkilöt elämäni tuovat. Miten pienestä asiasta joskus ovatkaan kiinni.

Joskus hukun ajatuksiin miten asiat olisivat voineet mennä, jos en olisikaan lapsena ystäväystynyt juuri näiden kuuden ihmisen kanssa. Olisinko nyt täysin erilainen aikuinen, mahdollisesti eri paikkakunnalla, tekemässä erilaisia asioita, erilaisten ihmisten seurassa.

Ajatusleikit ja assosiaatiot johdattivat kulkuani aiheen halki. Välistä tuntui, ettei mistään saa otetta kun lukemattomat polut risteävät ympärillä. Kävi kuitenkin niin, että ystäväni itse tarjosivat minulle ratkaisun.

Kuva 14. Kaverikuva

Työpöytäni yläpuolella minulla on kolme valokuvaa itsestäni ja ystäväistäni. Kaikissa me istumme sekalaisessa rykelmässä, yhtenä jalkojen ja käsien myllyryksenä (Kuva 14). Tästä yksityiskohdasta innostuneena ryhdyin leikkelemään näitä osia irti, liimaten ne uuteen uskoon (Kuva 15).

Kuva 15. Mielenkiintoisia muotoja

Ystävyys on mahdollisuuksia täynnä. Irti leikkaamani muodot alkoivatkin elää omaa elämäänsä pöydälläni. Kuvioista valikoitui muutamia, joissa näin eniten potentiaalia. Halusin säilyttää mahdollisimman paljon prosessin leikkimielisyydestä ja ilosta – molemmat asioita, joita ystäväni minulle mahdollistavat – joten tein itselleni poikkeuksellisen valinnan: kolme värikästä, keskenään kovin erilaista graniittia. Valitsin yhden puna-vihreän, isoäidin ruusutarhaa muistuttavan

kiven, toisen vaaleanpuna-viininpunaisen sekä kolmannen harmaan, kimaltava-pintaisen. Ystävyys on myös mysteerejä täynnä; jälkimmäisen ”glitterkiven” alkuperä ei ole yrityksistä huolimatta selvinnyt. Näistä kolmesta kivistä aloin työstää valitsemiani muotoja.

Itsenäisistä henkilöistä koostuva ystävyys on tällä hetkellä solmittu yhteen WhatsAppin sähköisillä langoilla. *Mahdollisuus* on kaulakoru, jossa uniikit kivi-osat liittyvät toisiinsa puuvillanarulla (Kuvat 16 ja 17). Sen voi pukea ylleen monin eri tavoin, antaen palojen liukua vapaasti narun varassa. Kivenkappaleet etsivät jatkuvasti uusia asentoja, muodostaen oman yhdessä toimivan järjestelmänsä.

Kuva 16. *Mahdollisuus*, kaulakoru, materiaalit graniitti, puuvillanyöri, mitat: yksi kiviosa n. 2,5 cm x 2 cm x 7 cm, nauhan pituus säädettävä, 2016

Kuva 17. *Mahdollisuus*

6 Eräs muotokuva

6.1 Taiteilijan suhde teokseen

Opinnäytetyössäni olen pureutunut ihmisen minuuteen toimimalla yhtä aikaa sekä kokijan että tekijän roolissa. Itseäni koe-eläimenä käyttämällä olen etsinyt minuuden mahdollistavia merkityksiä ja toteuttanut teossarjan, joka visualisoi niitä.

Teos *Elämäntiloja* on monesta palasta koottu taiteilijan omakuva. Se on myös yritys tallentaa eletty ja tämänhetkinen elämä tietoisesti korun ja esineen muodossa; kuin varmuuskopioksi myöhempiä aikoja varten. Kiviseen omakuvaani tallentuvat samalla elämäni tärkeimmät henkilöt ja asiat, jotka ovat muotoilleet ja yhä kokoavat minuuttani.

Teoksessani ikuinen kivi säilöo minuuden tärkeimmät osat sisäänsä kuin kolmiulotteinen päiväkirja. Päiväkirjan tapaan elämän sisältö jatkaa kertymistään kivi-

siin säilöihin, kooten kustakin teoksen osasta symbolin eräälle osalle minuutta. Uusi sisältö ja merkitykset sulautuvat vanhoihin, jo olemassa oleviin. Tuloksena syntyneen muotokuvan yksilö on yhtenäinen kokonaisuus ajassa, menneen ja nykyisen sekoitus (Rushdie 2010, 437).

Mahdollisen uuden omistajan sattuessa kohdalle esineen tai korun merkityssisältö muuttaa muotoaan. Osa sen aikaisemmista tallentumista mitä luultavimmin katoaa ja unohtuu. Teokseen alkaa kertyä uudenlaista sisältöä; osia jonkun toisen ihmisen minuudesta, jotka iloisesti sotkeutuvat entisten kanssa. Sidos ihmisten välille on kuitenkin muodostunut.

6.2 Teos ulkopuolisin silmin

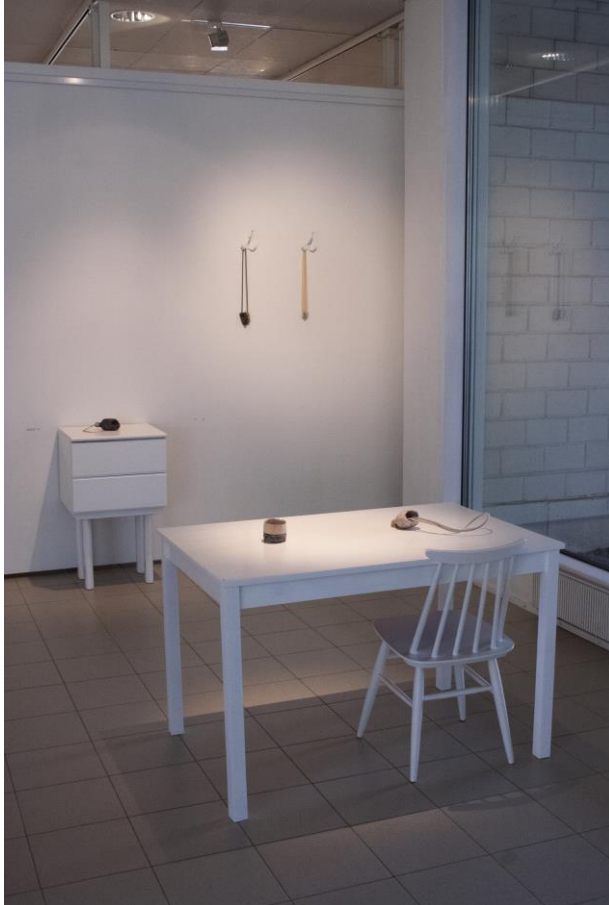
Taiteellinen työ käy läpi prosessin, jossa on alkupiste, kuten tietty aihe tai ajatus. Alkupisteen ja loppupisteen eli valmiin teoksen välillä teos hakee muotoaan; se saa lisää ulottuvuuksia ja uusia näkökulmia.

Henkilökohtaista sisältöä käsiteltäessä katsoja ei välttämättä näe teoksesta koko tapahtumaketjua alusta saakka, ei näe lähtökohtaa. Taiteessa hienoa on se, että se on uutta luovaa, näin ollen enemmän kuin osiensa summa. On mahdollonta pilkkoa alkupisteen ja loppupisteen välinen matka ja tarkastella sitä käänteisesti. Jossain pisteiden välillä taideteos syntyy ja alkaa elää omaa elämäänsä. Joissain tapauksissa käy niin, että taideteoksen syntymiseen vaikuttaneet perustukset menettävät tyystin merkityksensä.

Olisi hienoa, jos katsoja tunnistaisi teoksesta viitteitä oman elämänsä identiteetteihin ja rooleihin. Se ei kuitenkaan ole edellytys teoksesta nauttimiselle. Tässä opinnäytetyössä viitataan vain niihin identiteetteihin, jotka koen itselleni merkityksellisiksi. Osa näistä on universaaleja kuten perheenjäsenen ja ystävän identiteetit, joista kaikilla maailman ihmisillä on ainakin jonkinlainen kokemus. Osa käyttämistäni asemista on kuitenkin vieraampia jopa saman kulttuurin kasvateille, jolloin niistä voi olla mahdollonta löytää itseään.

Ulkopuolisen silmille teokseni näyttäytyvätkin erään ihmisen muotokuvana, jonka minuuden eri osa-alueet voisivat olla kenen tahansa elämästä. Teoksen esilepano – kodin huonekalut ja vaatekoukut seinällä – korostavat tätä näkökulmaa

(Kuva 18). Teokseni ei pyri kertomaan tarinaa yhdestä, erityisestä ihmisestä, vaan ihmisestä yleensä: eroavaisuuksista huolimatta me kaikki rakennumme pohjimmiltaan samoista osista.

Kuva 18. Teos *Elämäntiloja* esillä Imatran taidemuseossa

Erään ihmisen muotokuva -näkökulmaa katsojalle vahvistavat merkitykset, joita teossarjan sekä sen yksittäisten osien nimet antavat teoksille. *Elämäntiloja* vihjaa suoraan ihmisen eri paikkoihin elämässä. *Ristiriita*, *Energia*, *Onni*, *Varmuus* ja *Mahdollisuus* ovat puolestaan tulkinnanvaraisempia, elämään yleisesti liittyviä aspectteja. Abstrakteista muodoistaan huolimatta teos tarjoaa visuaalisia viitteitä ihmiselämään, vaikka jättääkin jokaiselle katsojalle vapauden tulkita sitä omien kokemustensa kautta.

Vaikka aiheeni käsittely keskittyy omaan elämäni, yksilöllisiin kokemuksiin ja niille annettuihin merkityksiin – eihän minulla voisi olla syvempää näkemystä

kenenkään toisen minuuteen mitä minulla on omaani – uskon että sillä on vaikutus myös toisiin. Oman työni kautta saatan pystyä paljastamaan katsojille jotain myös heidän maailmoistaan, ovathan he osana luomassa henkilökohtaista kokemustani.

Henkilökohtaista sisältöä hyödyntävän aiheen työstäminen yleiseen muotoon kasvattaa henkilökohtaista ymmärrystäni elämästä; niin omastani kuin elämästä ylipäätään. Uskon, että sama tapahtuu jossain määrin myös katsojalle; että hän teosteni ansiosta voi saada otteen jostakin. Oli se sitten sama lähtökohta, joka itselläni oli työn alla, kokonaan uusi ajatus tai kenties muisto, tärkeää minulle on, että jokin herää katsojassa. Tämä voi olla tunne, jonka pohdiskeluun hän käyttää edes pienen hetken.

On kieltämättä taiteilijan egoistista hömpötystä asettaa omat tekeleensä niin suureen arvoon, että olettaisi muiden näkevän niissä jotain, tai vielä tuntevan. Pohjimmiltaan kyse on niinkin yksinkertaisesta asiasta, kuin että taiteilija, tunnettuaan itse niin paljon prosessin aikana, ei voi muuta kuin toivoa, että osa kaikesta siitä tunteesta ja panostuksesta on löytänyt tiensä perille teokseen.

Kuvat

Kuva 1. Värikkäitä graniitteja, s. 22

Kuva 2. Taiteilijuuden merkityksiä, s. 24

Kuva 3. Eräs luonnos *Ristiriidasta*, s. 25

Kuva 4. Kuva 4. *Ristiriita*, koru/esine, materiaalit graniitti, nyöri, mitat: kiviosa 14 cm x 6,5 cm x 6 cm, nauha n. 25 cm, 2016 s. 26

Kuva 5. *Ristiriita*, s.27

Kuva 6. Capoeiraroda. (Respeite Capoeira – Mestre Gharronne –facebook sivu), s. 28

Kuva 7. *Energia*, esine, materiaalit graniitti, puu, mitat: 8,5 cm x 7 cm x 6,5 cm, 2016, s. 29

Kuva 8. Ensimmäinen luonnos *Onnesta*, s. 30

Kuva 9. *Onni*, kaulakoru, materiaalit graniitti, kangaspäällysteinen johto, mitat: kiviosa 8 cm x 6 cm x 10 cm, nauha n. 90 cm, 2016, s. 31

Kuva 10. *Onni*, s. 32

Kuva 11. Luonnos neliosaisesta korusta, s. 33

Kuva 12. *Varmuus*, kaulakoru, materiaalit graniitti, puuvillanauha, mitat: kiviosa 3 cm x 3 cm 3,5 cm, nauha n. 80 cm, s. 34

Kuva 13. *Varmuus*, s. 34

Kuva 14. Kaverikuva, s. 35

Kuva 15. Mielenkiintoisia muotoja, s. 36

Kuva 16. *Mahdollisuus*, kaulakoru, materiaalit graniitti, puuvillanyöri, mitat: yksi kiviosa n. 2,5 cm x 2 cm x 7 cm, nauhan pituus säädettävä, 2016, s. 37

Kuva 17. *Mahdollisuus*, s. 38

Kuva 18. Teos Elämäntiloja esillä Imatran taidemuseossa, s. 40

Lähteet

Burr, V. 2007. Sosiaalipsykologisia ihmiskäsityksiä, Tampere: Juvenes Print

Fischer, E. 2013. The Accessorized Ape. Teoksessa Skinner D. (toim.) Contemporary Jewelry in Perspective. New York: Sterling Publishing, 202 – 208.

Habermas, T. & Paha, C. 2002. Souvenirs and other personal objects: Reminding of past events and significant others in the transition to university. Teoksessa Webster, J. D. & Haight, B. K. (toim.) Critical Advances in Reminiscence Work. New York: Springer, 123 – 138.

Kroger, J. & Adair, V. 2008. Symbolic Meanings of Valued Personal Objects in Identity Transitions of Late Adulthood. Identity: An International Journal of Theory and Research, 8(1), 5 – 24.

Maijanen, E. 2015. Mitä insinööri ja liikemies voivat oppia taiteilijalta? Lares-seminaari. Saimaan Ammattikorkeakoulu. Lappeenranta. Luento 4.12.2015.

McCall, G.J. 2006, Symbolic Interaction. Teoksessa Burke P.J. (toim.) Contemporary Social Psychological Theories. Redwood City: Stanford Social Sciences, 1 – 23.

Pointon, M. 2013. The Cultural Meanings of Jewelry. Teoksessa Skinner D. (toim.) Contemporary Jewelry in Perspective. New York: Sterling Publishing, 195 – 201.

Respeite Capoeira – Mestre Gharronne –facebook sivu.
<https://www.facebook.com/media/set/?set=oa.590838277626604&type=1> Luettu 2.4.2016

Roimola, L. 2016. Taiteilija ja yhteiskunta. Saimaan ammattikorkeakoulu. Liiketoiminta ja kulttuuri. Luentomateriaali.

Rushdie, S. 2010. Keskiyön lapset, Helsinki: WSOY

Ryynänen, S. 2016. Siltainsinööri. ELY-keskus. Kuopio. Haastattelu 9.3.2016.

Stets, J.E. 2006. Identity Theory. Teoksessa Burke P.J. (toim.) Contemporary Social Psychological Theories. Redwood City: Stanford Social Sciences, 88 – 110.